

Beszerkesztési iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Feloldó szerkesztő: Benfai János.

Helyi árké:
Egy évre --- 64 K
Félévre --- 32 K
Negyedévre --- 16 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal veszi fel.
Azonkívül az összes hír-
:: :: detései irodák :: ::
Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. n. 5 órákor

Nagybecskerek, 1915.

XLIV. évfolyam, 41. szám.

Szombat, február 20.

Nagy küzdelmeink az oroszszal.

Budapest, február 19. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos.

Az orosz-lengyelországi arcvonalon tegnap élénkebb volt a harci tevékenység, mert az oroszok a harcvonal mögött folyó mozdulatok leplezésére a tűzérési és gyalogsági tüzelést fokozták. Ebből több szakaszon harcok fejlődtek, amelyek előretolt orosz osztagok elűzésére vezettek.

Nyugat-Galliában harcvonalunk részei támadásba mentek át és az ellenséges lövészvonal egyes előretolt állásait elfoglaltuk. A tiroli császár vadászok saját szakaszukban meglepő rohammal elfoglaltak egy helységet, amelyet az ellenség hetek óta megerősített és akadályokkal vett körül. Itt háromszáz oroszot fogtak el.

A Kárpátokban a harcok nagy macacssággal folynak tovább. Nadwornától és Kolomeától északra az oroszok előretöréseit csapataink az ellenségnek nagy veszteségeket okozva, visszautasították. A harcok hevesége fokozódik.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, február 19. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, február 19.
A nagy főhadiszállás jelenti a keleti hadszínterről:

Taurogent tegnap megszállottuk.

Grodnotól északnyugatra és Suchawólától északra az üldözési harcok befejezésük előtt állanak. Kolnotól északnyugatra még folyik a harc. Myszinietől délre az oroszokat néhány helységből kivertük.

Lengyelországban a Visztulától északra, Racioustól keletre kisebb összetűzések voltak.

Lengyelországnak a Visztulától délre eső részéből nincs ujság.

A déli hadszínterről.

Budapest, február 19. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos.

A déli harctéren a szerbek az utóbbi időben határunkon ismételten ágyuztak nyílt városokat. Így e hó 10-én nehéz ágyuból Zimonyra körülbelül száz lövést tettek s ezzel több épületet, köztük a főpostát megrongálták, polgári egyéneket megsebeztek és két gyermeket meg is öltek. 17-én Mitrovicára lőttek.

Erre a balkáni haderő parancsnoksága Belgrádot rövid időn át nehéz lövegekkel bombáztatta és a legfőbb parancsnokot parlamentair utján értesítette, hogy jövőben nyílt városok minden lövetésére hasonló bombázással fog válaszolni.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A nyugati világcsata.

Budapest, február 19. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, február 19.
A nagy főhadiszállás jelenti:

Az arras—lillei uton a franciákat árknak általuk e hó 16-án elfoglalt részéből kivertük. Champagneban franciák újra előrenyomultak, részben nagy tömegekkel. Támadásaik tüzelésünkben összeomlottak. További száz hadifogoly jutott a kezünkre. A franciák által e hó 16-ikán elfoglalt rövid árokrészeket részben visszafoglaltuk.

Pourcide Vauguois elleni támadásnál, melyet már jelentettünk, öt tiszt és négyszázkilencvenkilenc legénység sebesültenül fogságunkba jutott.

Verduntól keletre Bombresnél a franciákat kezdetben kivívott sikereik után súlyos veszteségeik mellett visszavertük.

A Vogézekben rohammal elfoglaltuk a Luisetól délre fekvő hatszázas magaslatot és két géppuskát zsákmányoltunk.

HIREK.

— Küldjünk katonáinknak thermosüvegeket, teát, konyakot, likórt, csokoládét, caces-t! Az adományokat köszönettel fogadják a hadtápparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala, Budapest, IV., Váci-utca 38.

— **Katonai kinevezések.** A király március hó 1-ével számítandó ranggal Fekesházy T a b ó d y Zsolt 5. honvédegyezredbeli őrnagyot alezredessé Erdélyi Árpád 5. honvédegyezredbeli főhadnagyot pedig századossá nevezte ki.

— **Kunos Ignác és Vikár Béla előadása a Vörös Félholdért.** A kulturegyesületnek a holnap, vasárnap délután a Vörös Félhold javára tartandó nagyszabású előadására már minden előkészület megtörtént, úgy, hogy két nagy tudósunknak, Kunos Ignácnak és Vikár Bélának szereplése méltó keretben fog lefolyni. Az előadás sorrendjét a kulturegyesület következőleg állapította meg:

1. Óda a szövetségesekhez. Kara Gunduz verse. Szavalja Alexandrovics Mariska.

2. Keleti kulturképek. Irta és felolvassa dr. Kunos Ignác, a budapesti keleti kereskedelmi akadémia igazgatója.

3. Tábortüzek. Költemények. Irta és felolvassa Vikár Béla, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Az előadás a Kaszinótársulat nagyszabású előadására pontosan délután 4 órakor kezdődik, miért is kéri a közönséget, hogy 4 óra előtt foglalja el helyét. A belépődíj személyenként 2 korona, de tekintettel a nemes célra, fölülfizetéseket is köszönettel fogadják. Jegyek szombathélig előválthatók Mangold Lipót könyvkereskedésében és a kulturegyesület titkárságánál. Pénztárnyitás az előadásnál d. u. 3 órakor lesz.

— **Beteg és sebesült katonatisztek jelentkezése.** A helybeli állomásparancsnokság a sebesült és beteg tisztokra nézve a következő rendeletet közli:

Azok az összes fegyvernembeli tisztok, tisztjelöltek (katonai tisztviselők és tisztviselőjelöltek) akik a harctérről sebesülten vagy betegen tértek vissza és helyben tartalékkórházakban, intézetekben vagy magánápolásban vannak, vagy egyébként szabadságolva vannak, vagy pedig most könnyű sebesültek, vagy üdülők pótcsapattesteknél szolgálatot teljesítenek, kötelesek folyó évi február hó 20—25-ig d. e. 10 órától 3/412-ig terjedő időben a helybeli állomásparancsnokságnál személyesen jelentkezni Havidíjazások, havidíjazás-jelöltek, akiknek állapota a személyes jelentkezést akadályozza, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal kötelesek az állomásparancsnokságnál írásban, vagy pedig egy közvetítő személy útján bejelenteni.

— **A katonazenekar jótékonycélú hangversenye.** A 29. gyalogezred tisztikara ismét a jótékonycélú szolgálatába állítja az ezred kitűnő zenekarát. A tisztikar ugyanis az ezred teljes zenekarával február hó 21-ikén, vasárnap este a háboruban elesettek özvegyei és árvái javára hangversenyt rendez a kaszinó összes termeiben. A hangverseny terített asztalok mellett lesz s a közönség elsőrangú zenei élvezetben részesül, mert nem a zenekarnak egy része szerepel itt, hanem a teljes orchester. A hangverseny műsora a következő: 1. Kreutzer: Nyitány a „Granadai éji szállás“ című operából. 2. Oberthor: Schubert-dalok. 3. Liszt: II. sz. Magyar rapszódia. 4. Offenbach: „Orfeus az alvilágban“ című operette nyitánya. 5. Wagner Fantázia a

„Tannhäuserből“. 6. Nedbal: Egyveleg a „Lengyelvér“ című operettből. 7. Strauss: Északtegeri képek. Keringő. 8. Oberthor: Egy mozgókép előadás. A hangversenyre a belépődíj személyenként 1 korona. Asztalokat előjegyezteni lehet a kaszinóvendéglőnél.

— **Ingyen tej.** A nagybecskereki feminista-egyesület anya- és gyermekvédelmi bizottsága a következő felhívást közli:

Kérem a nemesszívű emberekhez!

A hadviselés nehéz terheket ró az egész országra, a társadalom mindenütt áldozatkészen igyekszik a megváltozott viszonyokkal járó nyomorúság enyhítésére. Minden egyén jótékonyági költségvetése tülön-tul meghaladja a megszokottat. Mégis — a jó ember erszénye olyan, mint az isteni könyörületesség kenyere, amelyből „háromezer embernek jutott és mindenik jóllakott belőle.“ Aki készséggel ad, annak mindig van mit adni. Igaz, az állam rendelkezései megóvják a hadba-vonultak családjait a nyomortól, de nem gondoskodhatik azokról, akiket a jelen nehéz viszonyok fosztottak meg kenyerrüktől. A valódi nyomor elbuvik és csak a véletlen által, vagy egyes óvónők, tanítónők, tanítók bukkannak rá iskolába járó és el-elmaradozó gyermekek faggatásánál. Tudunk-e olyan anyáról, aki hat gyermekével abból él, hogy az egyik kis fiúnak a kaszárnyában összegyűjtik a kenyérhulladékokat?! Vagy hogy kicsi gyermekek hétszámra, hónapszámra nem kapnak meleg ételt, tejet? Ne engedjük veszni édes hazánk egyik jövőidő polgárát sem, ne feledjük, hogy az ország jövőjét rontjuk meg, ha hideg közönyt nézzük kis gyermekek éhségét! Kicsi áldozattal igen sokat tehetünk. Egy-egy liter tej naponta egy-egy családnak nagy segítség. Szépen kérjük nemesszívű ur-hölgyeinket, jelentenék a Feministák Egyesületének (Melenczei-ut 7.), aki hajlandó egy-egy liter tejet adni naponta. A pénz-adományokat pedig „Ingyentej“ címen a „Torontal“ szerkesztőségéhez kérjük küldeni.

— **A Vörös Félholdért.** A magyar társadalomhoz. A reánk, monarchiánkra és hű német szövetségesünkre erőszakolt titáni harcban eddigelé csupán egy nemzet sietett igaz ügyünk támogatására, egyedül a török császárság volt az, mely híven évtizedes kipróbált barátságához, részt kért magának a küzdelemből s fegyvert fogott oldalunkon a közös ellenség ellen. A török nép így megosztja velünk Európa nyugalmáért és szabadságáért vívott túsánk veszélyeit és fáradalmait, Törökország bajtársunk s mi vele egyek, testvérek vagyunk a nagy háború minden dicsőséges erőfeszítésében. Hisz egy célért és egy ellenség ellen harcolunk egy lélekkel: a mi győzelmünk az ő győzelmük, az ő dicsőségük és szenvedésük a miénk s kiontott vérük is testvérien a miénkkel egyesül a nagy küzdelem e hősi napjaiban. Beesület, tisztelet és szeretet az igaz ügyért helytálló vitéz török nemzetnek! Am e rokonszenv és bajtársi együttérzés részünkről ne csak szavakban nyilvánuljon, a velük való egység tettekkel domborodjék ki a háború minden vonatkozásaiban. A sebesült török bajtársaink gondozására alakult Vörös Félhold-Egyesület testvéri szóval fordult hozzánk, magyarokhoz. Nemes munkájában, melyet a Vöröskereszt mintájára folytat, a mi segítségünket is kéri. E felhívás meleg érzést, testvéri készséget kell, hogy ébresszen a magyar társadalomban. Gondoljunk az ügyünkért, érettünk harcoló és sebesülő távoli török bajtársakra s az irgalom jelképe, a Kereszt nevében adakozzunk a Félhold irgalmas céljaira. A rokonzás hálás, szép bizonyítéka lesz ez a magyar társadalom részéről. Adakozzunk! A gyűjtött adományokat mi rendeltetési helyükre, a Vörös Félholdhoz juttatjuk. Budapest, 1914 Sylvester napján. A „Vörös Félhold“ támogatására alakult Országos Bizottság. — Gróf Khuen-Héderváry Károly elnök, özv. gróf Károlyi Istvánné elnöknő és a nagy bizottság.

— **Katonatemetések.** Lujkics Redea Redeo 2. sz. bosnyák gyalogezredbeli cazini (Bosznia) születésű mohamedán vallású 24 éves katona tegnap meghalt a József-kórházban. Temetése holnap délután 2 órakor lesz. A mohamedán katonát a ref. temetőbe viszik.

Ugyancsak ma meghalt a József-kórházban Chrdle Vencel prágai születésű 28. gyalogezredbeli 21 éves katona is, akit holnap délután 3 órakor temetnek a kórházból a róm. kath. temetőbe.

— **Üzenet Przemyslből.** Nagyszentmiklósról írják: Ismét érkezett a „Fliegerpost Przemysl“ útján Nagyszentmiklósról üzenet Przemyslből. Iritz János irt édes anyja, Iritz Johanna üvegkereskedőnének, amelyben jó egészségi állapotáról értesíti hozzátartozóit. Együtt vannak vele és szinte jólérzik magukat Bibolár György földész és Rajka Fülöp Nagyszentmiklósról, Grün Péter Nagyöszről és Hegyes József Pusztakeresztúrról.

— **Köszönet.** A helybeli r. k. árvaháznak dr. Fialowski Béla 20 koronát küldött. A nemesszívű adományért e helyütt mond hálás köszönetet az árvaházegylet elnöksége.

— **Gépészek vizsgálja.** A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden március hó 7-ik napján d. e. 9 órakor a szegedi felső ipariskolában fognak megtartani. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez Szeged, Földvár-utca 4. sz. küldendő.

— **Helytelnül kirótt mértékhitelítési díjak visszatérítése.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a helytelnül kirótt mértékhitelítési díjak és pótdíjak visszatérítése iránt előterjesztett kérelmek a 77380—1914. VI. A. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet értelmében bélyegmentesek.

— **Földbirtokosaink** figyelmébe ajánljuk Dr. Keleti és Murányi-cégnek mai hirdetését, mely a tavaszi vetés és az ideai aratás érdekében fontossággal bír.

— **Az anyakönyvi hivatalból.** A nagybecskereki anyakönyvi hivatalban a lefolyt héten a következő bejelentések történtek:

Házasságok: Varga István ág. h. ev. Máv. fékező és Takács Ilona rk. — Lang Lőrinc rk. tanító és Jankovics Mária rk. — Vajda János rk. kőműves és Szűcs Ilona rk. — Néda Flórián gk. gyalogos és Geczu Dorinnika gk. — Barbarinó Rudolf ág. h. ev. cs. és kir. százados és Reiser Ilona ág. h. ev. — Toskov Péter rk. pincér és Nagy Mária rk. — Zahles József rk. szőnyeggyári munkás és Csavajda Mária rk. — Radul Dusan gk. gyalogos és Radu Emilia gk. — Hajdu József rk. bádigos és Marosán Borbála gk. — Deszpotov Emil gk. vasuti kocsitisztító és Kovacski Vidoszava gk.

Születések: Friedl Ferenc rk. kőműves, fiu. — Tyuresov Pál rk. kocsis, leány. — Waltner Mihály rk. kéménysopró, fiu. — Szeifert János rk. földműves, leány. — Boskovity János gk. kereskedő, fiu. — Percz Vitályos gk. földműves, fiu. — Tényi Antal rk. napszámos, fiu. — Sörös Antal rk. pályőr, fiu. — Meiszner Ottó rk. postatiszt, fiu. — Jovitsy Sebő gk. pék, leány. — Gruszling János rk. napsz. fiu. — Breszlauer Márton rk. ács, leány.

Halálozások: Özv. Kolleth Józsefné rk. 66 éves, aggkór. — Gájó Krisztina rk. 15 éves, hasihagymáz. — Percz Vitályos gk. 29 éves napszámos, tüdővész. Popimatov Péter gk. 64 éves napszámos, tüdőtagulás. — Sárity Deszánka gk. 9 éves, agyhártyalob. — Schneider Tamásné rk. 54 éves, szivbaj. — Mihál Emil rk. 23 éves műszaki közlegény, lőtt seb. Dávid István ref. 30 éves tizedes, hasihagymáz. — Schober István rk. 28 éves tizedes, hasihagymáz.

Séta a csatatéren.

Levél az orosz-lengyel harcterről. — Az elhódított orosz hadállásokban.

Orosz-Lengyelország, febr. 9.

Véres harc után kivertük az oroszokat hadállásaikból. A csatatéren szemlélődünk s végignézzük a nagy harc nyomait, a meghódított orosz hadállásokat.

Mindjárt elől a földön elszórt szalma, orosz újságlapok, konzervdarabok, tányéreserepek, üveg- és pohárdarabok. A putri-kastély mögött, délre a végében, gyephencser, körötte fenyőfaszárnyak. Ilyenforma, különbözőképpen berendezett házak szegélyezik az imént leírt utcát. Egy helyütt találtam földbe vájt kerek árkot, melyből a föld a közepére volt hanyva. Körülötte fenyőfák körbeültetve. Ebédülő a szabadban; az árokban a lábak s a közepén az asztal. Helyenkint erős combvastagságú fatörzsekben ágnyálások. Kékre festett lövedégek szanaszét az egész faluban. Széles, mintegy 30—32 cm. átmérőnek megfelelő vasedényrészek. Jelöltek annak, hogy lövegeink pontosan odaértek, ahová hivatalos voltak hangos szóval üdvözlést mondani. Ezek a vasedényrészek voltak azok, melyek elűzték innen a mintegy 4 hónapig itt pezsgőző oroszokat.

Nem messze ettől hatalmas ágyúállás látható szabadon. Jobbról-balról a föld fölé épített 2—2 fedezék, gyepféglákból és erős gerenda-fedéllel. Hasonlítanak alacsony ajtókkal a mi falusi disznóóljainkhoz. Az egyik oldalon levő kettős fedezék közepén kutyaól, a másik oldalon levő előtt vörös alszoknya-darab. Amint látszik, az oroszok nem igen számítottak arra, hogy innen el is kell menniök.

Behatolunk a mintegy 25—30 éves, erőteljes szép fából álló erdőbe. Kis lovaink rendkívül ügyesen kusznak a fák között s igen okosan, értelmesen vezeti őket a bajszatlan hercegi kocsis. Apró, alacsony lengyel kocsi pici kereke simán gördül át fatörzsek helyein. Mintegy 5—6 öl széles diagonális erdei útra érünk. A hossza mintegy 3 és fél kilométer. Egyik oldala az imént említett öreg erdő, a másik oldala 6—7 éves sűrű bozótos erdő. Itt volt az ütközőpontja a két seregnek. A régi erdőben 10—12 lépésnyire az úttól az oroszok várszerű, földbe vájt erősítésekkel; fedett, srappellbiztos fedezékek, a tetejükön lőrések gyepkocakból úgy építve, mint a régi várak várfalai. Egyik-másik helyen a lőrés még gyepkocakával felülről is be van fedve. Egy három orosz torniszter, orosz sapkák, rongyos köpenyek, szétört fegyvermaradékok tömegével. A fák kérgeit mintha óriási szuval lyukgatták volna ki, teli s tele golyókkal a földből fel a sudaráig; egyik-másik kettőtörve holtan dől neki a többieknek. Helyenkint óriási gödrök, körülötte gyökerestől kitépott fák. Itt 700, emitt 150, itt 300 orosz fekszik.

Tovább bámulom a lövéseket. Az imént leírt külső lövészárkokat mintegy 50—60 méternyire egy másik, majd egy harmadik követi paralel emezzel. A paralel árkokat sugáralakban futóárkok kötik össze.

Talán hosszabban időztem az orosz lövéseknél levelemben, de szükségesnek véltem, hogy megérthessék, miért emlitem katonáinkat minden alkalommal úgy, mint vitézeket, kik csodálatraméltó, minden időben bámulatra érdemes munkát végeztek. Nem tuzok, ha azt mondom, hogy ilyet eddig nem látott a világ. S ha számítjuk modern öldöklő fegyvereinket és ellenségeink hasonló küzdő szerzőségeit, igaznak kell állításomat elismerni.

Bámulatom és mértéktelen becsülés lépésről-lépésre fokozódik. Az orosz viárok előtt mintegy 20—30 lépésnyire le van tarolva baltával. A viárok előtt közvetlenül karvastag fából kockára, rácsozatosan összedrótzott sővény sor fekszik a földön, rohamra futó gyalogságunk elé első (recte végső) akadálynak. Ezenkívül 20—30 méteres derékvastagságú fák, egy-egy méternyire meghagyott kihegyezett ágaikkal a mieink felé fordítva, sűrű egymásmellé helyezve

és tövises dróttal összebogozva, mint második sor barrikade, ezenkívül tövises drótkerítés körülbelül 1 méter magasan elrejtve bozótokba. Ezeket kellett embe-reinknek keresztültörni magukat, hogy az oroszok ürgelyukaihoz jussanak és akkor szuronyral kipiszkálni, puskatussal agyonverni, hogy a második sor „avadászt” vehessék „kezelés alá”. És megtették.

A most leírtak után sorba következnek mintegy 600 méteres öv, melyen le van tarolva az erdő, de nem baltával, hanem golyóval. Orosz golyókkal, melyeknek valószínűleg nem ez volt a tulajdonképpeni céljuk. Alig van 1—1 fa, mely áll, többnyire 100—120 centiméternyire a földből kettőtörve. Láttam mókust, melynek apró szívcskéjét golyó furta keresztül. Találtam számtalan — e vidéken gyakori — üregi nyulat (Kaninchen) agyonlőve, megagyva. Most jöttem csak a mi tulajdonképpeni lövészárkainkhoz. A mieinknek csak derékig érő egyszerű, földetlen lövészárkai voltak, sokhelyütt kettőnek, majd többnek számára. Ezekhez a lövészárkokhoz az erdőben vágott gyalogutak vezetnek, melyektől hasoncsuszva kellett pozíciójukat elérni. Ettől a helytől mintegy 300 méternyire az erdőben találtam egy erdei őrnek tökéletesen karabiennel összelövöldözött házáat. Ennek udvarán 3 sirt. Az egyiknek felírása: Itt nyugszik 12 vitéz székely a gyalogezredből. Egy másik gondosan bekerített sirt, melynek keresztjén fenyőgalyakból font koszorú van: Itt nyugszik W. főhadny. A harmadik alatt egy zászlós pihen. Köröskörül tele van szörva a mi patronjaink papirborítékaival.

Tovább ettől mintegy 200 méternyire van a mieink „Lager”-ja. Körülbelül 3 kilométer hosszú mély, embermélységű futóárkok, körülbelül 80 cm. széles, azontul a mieink fedezékei. Körülbelül 10 ember számára 1—1 fedezék. Nagyjában hasonlít az oroszokéhoz, csak nem olyan kényelmes és nem viseli magán azt a tulságos féltékenységet a srappellekkel szemben. De tiszta a végtelenségig. Még papirdarab sines elszórva, a szemétnék egy külön hely van kijelölve. Ott lógnak a táblák ma is, III. Zug, III. Zug 7. Corporalshafat, Abort für III. Zug. Ez utóbbi elrejtve az erdőben, gyalogut vezet hozzá. Persze a Robinsonéra emlékeztet, de fényesen igazolja a mieink példás rendszerezését és tisztaság iránti érzékét. Még ott, ahol nyitott színen vannak — mert egy hatalmas tisztásra is kinyulnak a mieink kaszárnyája — ott is mély árok vezet a tisztázás követelése eme helyekhez. Itt van a papirhulladék magazinja is.

Athaladva a tisztáson, érünk X. herceg egykori virágzó majorjához. Gyönyörű gyümölcsös közepén ma már csak romok mutatják a majorságot. A fát elhordták a mieink drótsővényoszlopoknak. Ez az egyszerű drótsővény (ma már az is leszerelve) volt az egyedüli védelmük; s ezenkívül voltak előőrseink kisebb főfedezékekbe beásva.

Mindenütt köröskörül óriási lyukak, melyeket tölérszerűen vájtak a gránátok. Egy „nicht krepirtes” itt fekszik 3 lépésre a futóárktól, félig a földben, csak a kanóca égett ki. Lemértem, 2 araszt (46—48 cm.) a hossza és megfelelő szélessége.

A major mellett 3 sirt, 2 zászlósé és egy főhadnagyé. Az egyik zászlós neve magyar (őrségi) hangzású, a többi németes. Az X. gyalogezred tisztjei voltak. Rendkívül gondozott sírok, német felírással, a fehér fakeresztben bevészt, feketére (valószínűleg korommal) festett betűkkel. Közvetlen a sötét erdő szélén, hatalmas, évszázados fáktól védve.

Beljebb az erdőben méteres átmérőjű ősfá derékba törve, a földből gyökerestől kifordítva. Ott van a srappell gyújtószerkezete. Orosz. Elhozom emlékebe ezt is. Lövészárkaink, katonáink kaszárnyái gyönyörűen építve, példás rend mindennütt. A századkonyhánál a kioltott tűz szenesedett fái; mellettük fedezék, alatta

tüzifa rendbe rakva, mint otthon a konyhában. Minden-minden rendben. Tovább egy fedezék beomolva, gránát csapott belé. Az erdőszélen a futóárkokat földbe szurt fenyők takarják. De csodálatosan tudták az oroszok, hova kell lőniök (ami ellenséges földön érhető is), mert fedezékeink fölött összetörve lógnak a fatörzsek.

Nem lehet azt leírni, amit érez az ember! Ezeket mind látni kell! Az a néma fotográfia, ami itt a fákban van rögzítve, hangosan hirdeti, kiáltja, hogy micsoda teljesítő képessége, minő óriási bátorsága van a magyar bakának. Itt nem lehet esodálni, ha az ellenség is leveszi sapkáját és megilletődve áll meg ennél a helynél. Itt nem lehet mást, csak becsülést, csak szeretetet, csak meletet érezni azokkal az emberekkel szemben, akik itt hősködtek.

Egy X. herceg szétrombolt kályhagyárából emelt gyönyörű, rögtönzött emlékoszlop mellett haladunk el. Meg kell állani. Egy főhadnagyunké. Magyar fiú volt. Emelték a gyalogezred tisztjei és legénysége a hős bajtársnak.

Le a főveggel és fel a szívvel, a főhászszal, fel egészen az Egekig!

Laszezik Gyula.

TAJÉKOZTATÓ.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtzéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 5 órától este 10-ig. Könyvtárhoz vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűlése” nagybecskereki fiókja minden hétfő-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 2—5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközöltnének.

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1914 szept. 7-től tov. rendelkezésig.

INDUL.		óra
Nagybecskereki pályaudvarról.		perc
Karlova—Szeged—Budapestre délelőtt . . .		6:21
Karlova—Szegedre délután . . .		1:13
Zsombolya—Szeged—Budapestre délután . . .		4:00
Pancsovára délután . . .		5:18
Karlova—Szeged—Budapestre este . . .		7:18
Pancsovára délelőtt . . .		8:10
Nagybecskerek-bégap. pályaudvarról.		
Módos—Temesvárra reggel . . .		3:33
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon reggel . . .		2:26
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délelőtt . . .		11:55
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délután . . .		5:25
ÉRKEZIK.		
Nagybecskereki pályaudvarra.		
Budapest—Szeged—Karlováról délelőtt . . .		6:49
Budapest—Szeged—Karlováról délután . . .		4:50
Budapest—Szeged—Nagykik.—Karlováról este . . .		9:21
Temesvár—Zsombolyáról délelőtt . . .		9:28
Temesvár—Zsombolyáról este . . .		6:30
Pancsováról délelőtt . . .		8:38
Pancsováról este . . .		6:52
Nagybecskerek-bégap. pályaudvarra.		
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon este . . .		9:34
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délután . . .		4:10
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délelőtt . . .		8:28

Torontái iparművész

jutányosan készít művészi diszoklevelet, ilusztrációt, könyvdiszket, plakátokat, levélfejeket, címkéket, reklám-cédulákat és bármilyen iparművészeti tervezést.

Megrendelések a „Torontál” kiadóhivatalába intézendők. 425—x.92

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Asztalos:

Szelentzky Pál, Árpád-utca.

Bádogos:Schmidt Ferenc, Nicky-utca.
Walik István, József főherceg-u.**Biztosítási ügynökségek:**Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fhg-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Ált.) Árpád-u. 21.
Rosenberg Salamon (Magyar Élet- és
Járadék), Ferenc József-tér. Telefon 3—22.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Gabonatér.**Borbély és fodrász:**Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-u.**Butargyár:**

Bence A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv. Guttman Jakabné és fiai, Kültelek.

Cipőkereskedők:Kertész A., Iskolaépület.
Weinberger K., Hunyadi-u.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.**Divatáruház:**Boskovits S. J., Hunyadi-utca.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.
Perger Rezső, Jókai-u.**Dobozgyár és műkönyvkötészet:**

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Élezerészek:Mesznik R. Özvegye, Hunyadi-utca.
Goldberg Mihály, Hunyadi-u.**Fényképész:**

Oroszy Lajos, Korona-utca.

Fűfűszabók:Brünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis Sándor, Klub-kávéházzal szemben.
Kovács Ödön, Hunyadi-utca.
Tóth József Hunyadi-utca.**Fotóműterem:**

Buzolich József, Hunyadi-utca.

Fűszer- és csemegekereskedés:Fendler József, Hunyadi-u.
Weiterschan József, Hunyadi-u.**Gépjavitó műhely:**Bürger és Grünwald, Temesvári-u.
Csókás Antal, Nicky-utca.**Gőzfűrés:**Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.**Gyógyszertárak:**Kellner J. utóda Czikajló, Hunyadi-u.
Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, Szerb egyház-palota.**Hálógyár:**

Csusner János.

Kalapkészítő:

Andresz A. Főtér, Bauer-ház.

Kalapraktár:

Sindelás Béla, Hunyadi-utca.

Kávéházak:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműáru-, rövidáruüzlet:Benó testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.**Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:**Almásy és Szepessy, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.**Könyvkötészet:**Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-
szállodával szemben).**Kocsigyártó:**

Amend Ferenc, Nicky-utca.

Kőművesek:Gazdig György, Szerbtemplom-u.
Hoff N. és társa.
Klaszky Jakab, Váraljai-u.
Mattern Mihály, Juranics-u.
Pányi János.**Lakk-, kence-, és festékáruraktár:**

Pencz János, Megyeház-utca.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Mészáros és hentes:Bauerle testvérek, Városházépület.
Prokisch Gyula, Hunyadi-u.**Mozigépek, berendezések:**

Berger Árpád, Hunyadi-utca.

Műköszörüs:

Molnár János, Nicky-u.

Női kalapüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyady-utca.

Női kész kosztium és bluz:

Schwartz Dávid, Hunyadi-utca.

Ruhakereskedés:Felsenstein Ferenc, Hunyadi-u.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-u.
Schwarz Dávid, Hunyadi-u.**Sirkóraktár és szobrászterem:**

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, Szerb egyházpalota.

Szállodák:Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához“ c. szálloda, Megyeház-u.**Szénkereskedés:**

Herzog Gyula, Kinizsy-u.

Szeszgyár:Lukács és társa, Kültelek.
Schwirllich Alajos, Aradáci-u.**Téglagyár:**

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bence A. és fiai.

Tűzifa-, épületfakereskedés:Annau örökösök, Korona-utca.
Gerő Henrik, Korona-utca 4.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.**Uridivatáruház:**

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:Boleszny Antal, Hunyadi-u.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.**Vendéglő, étterem:**Gál István, Orient-étterem
Habrich Ferenc, Melencei-u. 29.
Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Rensing Mátyas, Otthon-sörcsarnok.
Tóth és Norizsán, a nagyhid mellett.**Virágkereskedés és kertészet:**

Oláh Gábor, Bajza-u.

Hirdetéseket jutányos árért közöl a „Torontai“

politikai napilap kiadóhivatala, mely lap a legrégebb, legelterjedtebb, legolvasottabb napilap Torontálvármegyében

Hirdetések.**Hirdetmény.** 148-22

Felsőaradi község tulajdonát képező „Urtvályos“ nevű holt Tisza-ágban levő **halászati jog f. hó 22-én reggel 9 órakor nyilvános szóbeli árverésen bérbe fog adatni.**

Árverelni szándékozó köteles a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül letenni.

Közelebbi feltételek alulírott jegyzőnél tudhatók meg.

Felsőaradi, 1915. évi február hó 16-án.

Ifj. Jedlicska Jenő, Litavszky György,
jegyző. bíró

Eladó 153-1

Elsőrendű **egészséges**

kenderkóró

1600 mm. 1914. évi termés. Szállítható vasuton vagy viziuton a Dráván. Érdeklődők forduljanak

Hönig Jakab és József
cim alatt **Erzsébet-pusztára**
u. p. Baranya-Sellye.

Makulaturapapir
olcsó áron kapható

= e lap kiadóhivatalában. =

Raktárnoki

vagy ehhez hasonló

állást keres

egy 29 éves hadmentes fűszerkereskedő azonnali belépésre. (151-x1)

Cim a kiadóban.

Hirdetmény. 154-11

Deliblátton a kincstári birtokkezelőségénél 1915. évi február hó 26-án d. e. 10 órakor legelőterületek bérbeadására árverés fog tartatni.

Feltételek ott megtudhatók.

Deliblát, 1915. évi február hó.

M kir. kincstári birtokkezelőség.

Országos
érdek

hogy az ideai termés fényesen sikerüljön, kötelessége tehát minden földbirtokosnak a tavaszi vetést idejekorán kártevések ellen megvédeni. A vetőmagnak ellenségei: a varjúk, egerek, hangyák és az üszök, melyek ellen biztos védelmet nyújt a kitűnő

CORBIN

csávázó-szer, mely 8 év óta bevált, miként azt tudományos intézetek, valamint gyakorlati gazdák alapos kísérletei hitelesen bizonyítják. A Corbin nem befolyásolja a vetőmag csirázó képességét! Buza, rozs, árpa, zab, kukorica, répa, kender, konyhavetemény stb. magjainál alkalmazható egyaránt kitűnő eredménnyel. A jelenleg drága kékkövel való csávázás, mely csak üszök ellen véd, teljesen elmaradhat.

Megrendelések idejekorán, lehetőleg azonnal eszközöndők, mert a vasuti szállítás számos vonalon akadálylyal jár.

Rögtön küldünk árajánlatot, (igen egyszerű) használati utasítást és bizonyítvány-másolatokat érdeklődőknek.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára **Ujpesten.**

146-41

Nagybecskereki Népbank részvénytársulat.

A „Nagybecskereki Népbank részvénytársulat“ t. c. részvényesei az 1915.

évi március hó 7-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az intézet helyiségében tartandó

XXVII. rendes közgyűlésre

ezenel tisztelettel meghívatnak.

N a p i r e n d:

1. Két jegyzőkönyvhitelesítő választása.
2. Az 1914. évi mérleg előterjesztése.
3. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés.
4. A felmentvény megadása.
5. Mérleg megállapítása s a tiszta nyereség felosztása feletti határozathozatal.
6. Négy igazgatósági tag választása öt évre.
7. Három felügyelő-bizottsági rendes- és egy póttagnak választása három évre.
8. A választmány kiegészítő választása.

Nagybecskerek, 1915 évi február 15-én.

Az igazgatóság.

Zármérlegünk a hivatalos órákban intézetünk helyiségében megtekinthető.

13. §. A közgyűlésen minden részvényesnek, kinek részvénye legalább egy hónappal a közgyűlés összeülése előtt a részvénykönyvben az ő nevére átíratott, van szavazati joga. Minden egyes részvény feljogosítja annak birtokosát egy szavazatra, de 20 szavazatnál többet senki sem egyesíthet magában. Minden szavazatképes részvényes magát más szavazatképes részvényes által helyettesítheti, utóbbi azonban meghatalmazás alapján gyakoroltakkal együtt 20 szavazatnál többet le nem adhat. Nők meghatalmazottak által gyakorolják szavazati jogukat, a gyámság vagy gondnokság alatt állók és jogi személyek törvényes, illetőleg szabályszerű képviselők útján ha ezen képviselők nem is részvényesek. Az ilyen képviselő sem gyakorolhat többet 20 szavazatnál.

14. §. Minden részvényes, aki szavazati jogával élni kíván, tartozik legalább 3 nappal a közgyűlés összeülése előtt a saját nevére szóló részvényeket a nem esedékes szelvényekkel együtt a bank pénztáránál letétmenyezni. Erről neki elismervény adatik, mely részére a közgyűlésnél igazolásul szolgál.

